

PROJEKCIJA MAKROEKONOMSKIH POKAZATELJA DO 2025. GODINE U SEKTORU MSPP

PROJECTION OF MACROECONOMIC INDICATORS IN SME SECTOR BY 2025

Dr Mirjana Stevanović, Visoka poslovna škola strukovnih studija „Prof. dr Radomir Bojković, Kruševac, mirjana.stevanovic@indmanager.edu.rs

Branislav Nikolić, dipl. ekon., banex993@gmail.com

Sažetak

Predmet rada je na analizi privrednih društava i preduzetnika koja su radila (obavljala delatnost) u periodu od 2010-2014. godine. Analiziran je broj preduzetnika, mikro, malih i srednjih preduzeća, broj zaposlenih, bruto društvena vrednost, izvoz, uvoz, broj uvoznika i broj izvoznika.

Cilj rada je projekcija kretanja makroekonomskih pokazatelja do 2025. godine u Republici Srbiji sa osvrtom na poboljšanje uslova poslovanja, a u cilju rasta srpske ekonomije.

Rezultat istraživanja treba da pokaže da se makroekonomske projekcije u sektoru MSPP nalaze na putu oporavka i rasta, ali da su uslovljene kvalitetom mera fiskalne politike, brzinom sprovođenja reformi, finansijskim podsticajima, odnosno stvaranjem okruženja koje će za krajnji cilj imati jačanje privatnog sektora i stvaranje još povoljnijih uslova poslovnog okruženja.

Abstract

The paper is based on an analysis of companies and entrepreneurs who have made business (performed their activity) in the period of 2010-2014. We also analyzed the number of entrepreneurs, micro, small and medium enterprises, number of employees, gross social value, exports, imports, number of importers and exporters.

The aim of the paper is the projection of macroeconomic indicators by 2025 in the Republic of Serbia, with emphasis put onto improvement of business conditions with the aim of Serbian economy growth.

The result of the research should show that the macroeconomic projections in the SME sector are on the path of recovery and growth, but they are conditional on the quality of fiscal policy, reforms implementation pace, financial incentives, and creating an environment whose ultimate goal would be strengthening of the private sector and creating even favorable business conditions.

Ključne reči: *preduzetnici, mikro, mala i srednja preduzeća, ekonomija, uvoz, izvoz, bruto društvena vrednost.*

Keywords: *entrepreneurs, micro, small and medium enterprises, economy, import, export, GDP*

1. Uvod

Javne finansije naše zemlje, kao i makroekonomski pokazatelji, poslednjih godina nisu bili na zavidnom nivou. Preduzet je niz mera koje bi za krajnji cilj imale smanjenje fiskalnog deficita, povećanje privredne aktivnosti, stvaranje stabilnog makroekonomskog ambijenta. Drugim rečima, stvaranje podsticajnog poslovnog okruženja u cilju razvoja i rasta privatnog sektora.

Vlada RS je donela program reforme javnih finansija za period 2016-2020. godine. Krajnji efekat programa bi trebalo da bude jačanje fiskalne i makroekonomske stabilnosti – kako unaprediti makroekonomske projekcije i metodološki pristup.

Nesporno je da privatni sektor treba da bude nosilac ekonomskog razvoja, posrnula

srpska ekonomija će bolju budućnost naći u razvoju preduzetništva, malih i srednjih preduzeća. Samo oni mogu dovesti do veće zaposlenosti, rasta BDP, izvoza, boljeg životnog standarda itd.

Takođe, činjenica da je Srbija u procesu evropskih integracija, iziskuje potrebu da njena privreda prvenstveno mora da bude konkurentna, a to će najbolje postići ako sektoru MSPP pruži, kako finansijsku, tako i nefinansijsku pomoć, sa krajnjim ciljem da preduzetništvo počiva na znanju, novim tehnologijama, inicijativi i inovativnosti. Samo tako će makroekonomski pokazatelji u sektoru MSPP (broj preduzeća/radnji, broj zaposlenih, izvoz, uvoz, bruto društvena vrednost) beležiti rast, što za krajnji cilj ima stvaranje konkurentne srpske privrede na dugoročnom planu, odnosno obavljanja privredne delatnosti u interesu i vlasnika i zaposlenih i države. Na primer – sektor usluga učestvuje sa 50% u budžetu RS, ali je vrlo nizak nivo zasnovan na znanju i veštinama. Odnosno, MSPP nemaju šanse da konkurišu na tržištu EU zbog manjka informacija o uslovima i procedurama. Sektor MSPP zapošljava oko 2/3 i učestvuje sa oko 34% BDP. Upravo zbog toga neophodno je stvoriti efikasan zakonodavni i investicioni okvir, kao i unaprediti pristup finansijskim sredstvima. Obavezno reformisati Agenciju za osiguranje i finansiranje izvoza RS.

2. Značaj razvoja MSPP za srpsku ekonomiju

Za preduzetništvo se slobodno može reći da predstavlja život (iskustvo, praksa) koji počiva na znanju, umeću sa krajnjim ciljem da preduzetnik (fizičko lice) utiče na privredu svoje zemlje, kako u svoju, tako i u korist zemlje u kojoj delatnost obavlja. Neophodno je istaći da nije lako biti „uspešan“ preduzetnik. Odnosno, neophodno je kontinuirano praćenje tržišta, prilagođavanje promenama koje ono iziskuje u cilju ostvarivanja privredne aktivnosti.

Preduslov za ostvarivanje održivog društveno-ekonomskog razvoja i uspešan završetak procesa evropskih integracija Republike Srbije je razvoj privrede, koja svoju dugoročnu konkurentnost gradi na privatnoj preduzetničkoj inicijativi, znanju, primeni novih tehnologija i inovativnosti. (Strategija, 05 broj 023-3281/2015/1).

Prednosti malih i srednjih preduzeća su: (WIPO, 2008)

- fleksibilnost, dinamičnost, osećaj za inicijativu
- odsustvo inertnosti karakteristične za velika preduzeća
- sklonost ka uvođenju inovacija i razvoju novih tehnologija
- odsustvo birokratije i formalizma
- visok nivo sposobnosti u razvoju diverzifikovanih proizvoda
- brz povraćaj investicije

Od 2008. godine, svetska ekonomska kriza, kako joj i ime kaže, pogodila je sve zemlje sveta. Neke uspešno, neke manje uspešno, a neke se nikako nisu suočile s istom. Pad životnog standarda, rast nezaposlenosti, inflacija, deficit, problemi su sa kojima se suočavaju sve zemlje sveta. Stručnjaci se u jednom slažu – „Izlaz je u razvoju preduzetništva“.

Nazaposlenost je u Srbiji do skora bila 23%. Prema poslednje objavljenim rezultatima, u 2016. godini je smanjena na 16%. Osnovni problem je bio što su svi tražili „uhlebljenje“ u javnom sektoru. Za svaku državu, pa i našu, oslonac svake uspešne, bogate ekonomije je „privatni sektor“. I u tome se svi slažu. Jedino se razlikuju u načinu rešavanja tog problema.

Mala i srednja preduzeća u Srbiji pokazala su se kao veoma elastična tokom teškog perioda 90-ih godina XX veka koji je bio obeležen ratovima, sankcijama, bombardovanjem, nedostatkom regulative, ekonomskom i pravnom nestabilnošću. (Ravić, N., i dr. 2015., cit. str. 48.). Evropska unija, na primer, svakim dokumentom strateškog razvoja svoje ekonomije, u centar politike i mera za podsticanje razvoja malih i srednjih preduzeća stavlja aktivnosti usmerene na inovacije, osnivanje malih i srednjih preduzeća i umrežavanje, a posebno na razvoj klastera. (Bošković, G., i dr. 2011. cit. str. 54.).

Potrebno je da država:

- ojača privatni sektor, stvori okruženje koje će podsticajno delovati na mlade da otpočnu sopstvene biznise
- da poreske podsticaje za novoosnovane radnje i preduzeća
- da finansijske podsticaje (prilikom otpočinjanja biznisa)

- olakša proceduru, visinu kamatnih stopa bankarskog sektora, stvori mikro kreditne linije, odnosno aktivira i neformalne (poslovni anđeli) i formalne investitore
- a nadalje da učini korake u pravcu reforme obrazovnog sistema (od osnovnih i srednjih škola) kroz uvođenje preduzetništva i na taj način utiče na svest mladih da mogu biti sami svoje gazde, odnosno da iskoriste potencijal koji poseduju (a to su prvenstveno ideje koje njima ne manjkaju, a ideja je ono što pokreće biznis), odnosno pored teoretskog, obavezno pružiti i praktične programe
- aktivira „sedmu silu“, kako bi i ona dala doprinos razvoju preduzetništva (a njen uticaj je ponekad i najveći i u svakom slučaju se ne sme zanemariti).

Po V. Novakoviću, bitna je nefinansijska državna pomoć. „Nefinansijska državna pomoć uključuje davanje važnih tehničkih i drugih informacija, prenošenje rezultata istraživanja i tehnologije iz državnih

laboratorija i univerziteta u mala preduzeća, pomoć u obučavanju radnika i rukovodilaca, konsultacije po raznim pitanjima i slično.“ (Novaković V., 2000., cit. str. 55)

Srbija je u 2015. godini zauzimala 66. mesto od 189 po osnivanju preduzeća, a po dobijanju građevinskih dozvola bila je na 186. mestu od 189.

Komponenta 1. Portal za potencijalne preduzetnike	Komponenta 2. Portal za nastavnike, mentore i trenere	Komponenta 3. Promocija preduzetništva
Trening materijali	Trening materijali	Jačanje svesti o važnosti preduzetništva i preduzetničkog obrazovanja
Baza biznis planova	Materijali i primeri dobre prakse	Različita takmičenja
Primeri dobre prakse u određenim oblastima biznisa	Unapređivanje veština kroz različite onlajn trening programe, seminare radionice-T4T	Lokalne inicijative i događaji

Onlajn kursevi, seminari, radionice	Formiranje Udruženja edukatora za preduzetništvo	Publicitet i medijska pokrivenost uspešnih preduzetničkih poduhvata
Onlajn konsultanske usluge	Onlajn konsultantske usluge za nastavnike, mentore i trenere-C4T	Promocija učeničkih i studentskih startup ideja
Mreža mladih preduzetnika-monitoring razvoja karijera		Promocija aktivnosti poslovne zajednice
Networking-mogućnosti pronalazjenja poslovnih partnera i finansijera		Preduzetnički sajmovi i razmena ideja

Slika 1. E-Portal za preduzetničko obrazovanje i promociju preduzetništva

Izvor: www.razvoj-karijere.com pristup 22.08.2016.

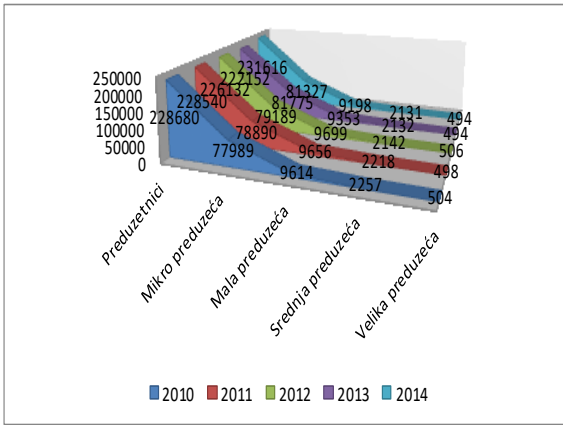
Neosporna činjenica je da našim preduzetnicima manjkaju i znanje i veština poslovanja, a to se već stiče dugogodišnjim radom. Neophodna je pomoć države i njenih institucija. (Gajić, A., i dr. 2013. cit. str. 69.)

Neophodno je da postoji koninuitet prilikom preduzimanja mera (od strane državnih institucija), a u cilju unapređivanja:

- razvoja ljudskih resursa
- poslovnog okruženja
- izvora finansiranja
- osvajanja novih tržišta
- inovativnosti
- konkuretnosti itd.

3. Makroekonomski pokazatelji i statistička obrada podataka

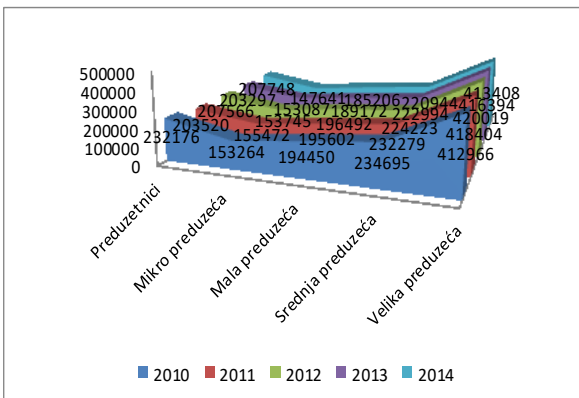
Na osnovu objavljenih podataka od strane Republičkog zavoda za statistiku Republike Srbije i na osnovu makroekonomskih pokazatelja, analiziran je period od 2010-2014. godine i prikazan grafički. Nakon toga je urađena vremenska serija i linija linearnog trenda kretanja makroekonomskih pokazatelja i to: broja MSPP, broja zaposlenih u MSPP, BDV, broja uvoznika, izvoznika, kao i izvoz i uvoz. Iznosi su prikazani u milionima RSD.

Grafikon 1. Broj poslovnih subjekata u RS u periodu od 2010.-2014. godine

Izvor: autori na osnovu podataka Republičkog zavoda za statistiku „Preduzeća po veličini i preduzetnici u Republici Srbiji u periodu od 2010-2014.“ Beograd, 2016. godina

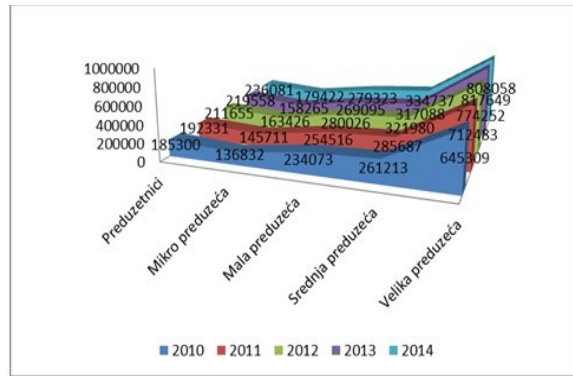
Broj preduzetnika, mikro, malih, srednjih i velikih preduzeća je varirao iz godine u godinu, ali se primećuje da su konstantan rast broja beležila mikro preduzeća u Srbiji. (Grafikon 1.)

Grafikon 2. Broj zaposlenih u RS u periodu od 2010.-2014. godine po veličini preduzeća

Izvor: autori na osnovu podataka Republičkog zavoda za statistiku „Preduzeća po veličini i preduzetnici u Republici Srbiji u periodu od 2010-2014.“ Beograd, 2016. godina

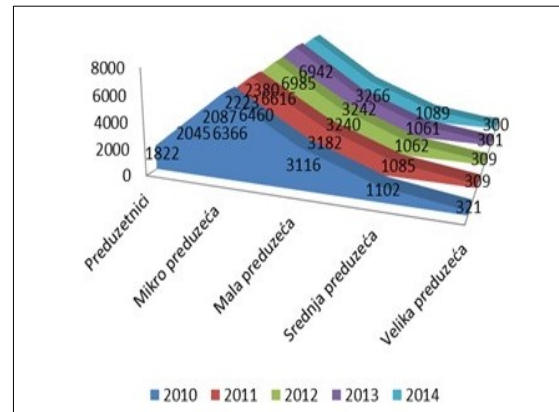
Posmatrajući broj zaposlenih u MSPP i velikim preduzećima, primetne su oscilacije i to u smeru smanjivanja broja zaposlenih u posmatranom periodu, sa naznakom da je ona najmanja kod velikih preduzeća. Razlog ovoga možemo tražiti i to posebno kod preduzetnika, u činjenici da se većina njih bavila uslugama, pa su usled konkurencije i tržišnih okolnosti pribegavali otpuštanju zaposlenih, pa čak i gašenju preduzetničkih radnji. (Grafikon 2.)

Grafikon 3. BDV od 2010.-2014. godine po veličini preduzeća

Izvor: autori na osnovu podataka Republičkog zavoda za statistiku „Preduzeća po veličini i preduzetnici u Republici Srbiji u periodu od 2010-2014.“ Beograd, 2016. godina

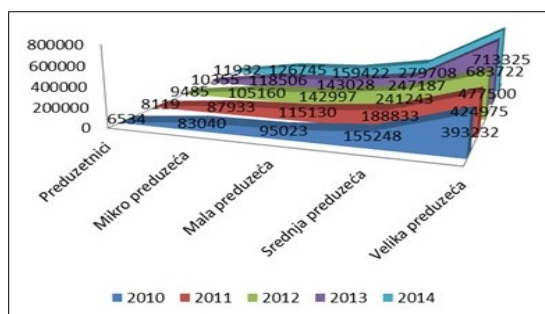
Bruto društvena vrednost u posmatranom periodu, a po veličini preduzeća, beležila je rast kod preduzetnika, srednjih i velikih preduzeća, dok su primetne oscilacije kod mikro i malih preduzeća. (Grafikon 3.)

Grafikon 4. Broj izvoznika u RS u periodu od 2010.-2014. godine po veličini preduzeća

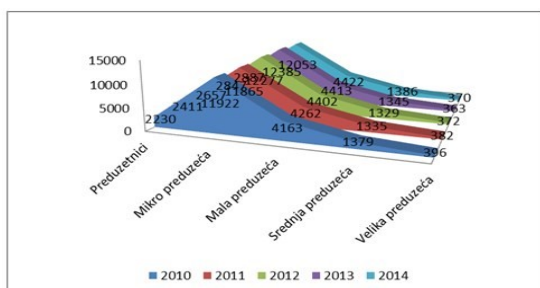
Izvor: autori na osnovu podataka Republičkog zavoda za statistiku „Preduzeća po veličini i preduzetnici u Republici Srbiji u periodu od 2010-2014.“ Beograd, 2016. godina

Preduzetnici i mala preduzeća beleže konstantan rast broja izvoznika u posmatranom periodu, dok kod drugih postoje manje oscilacije. (Grafikon 4.)

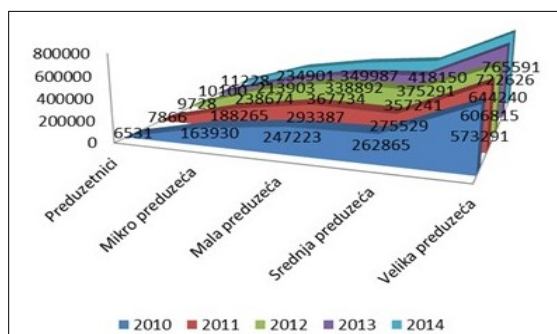
Grafikon 5. Izvoz robe (mil. RSD) u RS u periodu od 2010.-2014. godine po veličini preduzeća
Izvor: autori na osnovu podataka Republičkog zavoda za statistiku „Preduzeća po veličini i preduzetnici u Republici Srbiji u periodu od 2010-2014.g" Beograd, 2016. godina

Kod svih vrsta preduzeća, kao i kod preduzetnika, vidi se rast izvoza iz godine u godinu u posmatranom periodu. (Grafikon 5.)

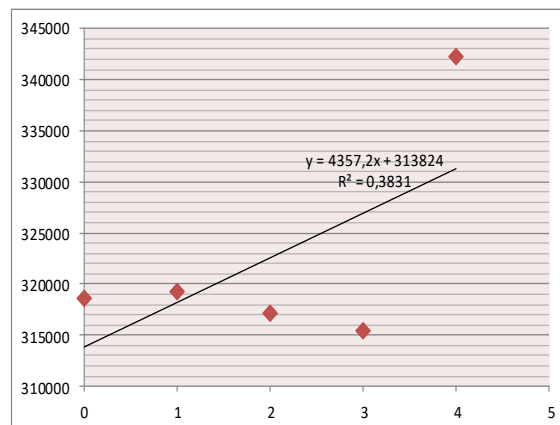
Grafikon 6. Broj uvoznika u RS u periodu od 2010.-2014. godine po veličini preduzeća
Izvor: autori na osnovu podataka Republičkog zavoda za statistiku „Preduzeća po veličini i preduzetnici u Republici Srbiji u periodu od 2010-2014." Beograd, 2016. godina

Broj uvoznika beleži rast kod preduzetničkih radnji i preduzetnika u posmatranom periodu, dok ostala preduzeća razvrstana po veličini beleže oscilacije. (Grafikon 6.).

Grafikon 7. Uvoz robe (mil. RSD) u RS u periodu od 2010.-2014. godine po veličini preduzeća
Izvor: autori na osnovu podataka Republičkog zavoda za statistiku „Preduzeća po veličini i preduzetnici u Republici Srbiji u periodu od 2010-2014." Beograd, 2016. godina

Preduzetnici, srednja i velika preduzeća beleže rast uvoza robe u posmatranom periodu, dok su primetne oscilacije kod mikro i malih preduzeća. (Grafikon 7.).

Grafikon 8. Vremenska serija i linija linearnog trenda kretanja broja MSPP/MSP
Izvor: autori

R² jačina zavisnosti od vremena je koeficijent determinacije koji, što je bliži jedinici (1), veza je jača.

$$Y = bx + a$$

a=313824 Odsečak na Y osi je očekivana vrednost na osnovu podataka da bi broj MSPP/MSP trebalo da bude približno oko 313824.

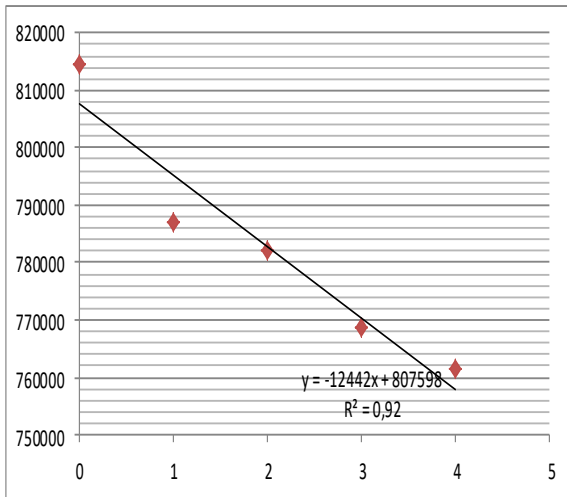
b=4357,2 Nagib krive je pozitivan i govori nam u prilog povećanja broja MSPP/MSP i to u proseku za 4357,2 na godišnjem nivou.(Grafikon 8.).

Tabela 1. Projekcija kretanja broja MSPP/MSP do 2025.

Godine	Broj MSPP/MSP
2016	339967
2017	344324
2018	348681
2019	353038
2020	357396
2021	361753
2022	366110
2023	370467
2024	374824
2025	379182

Izvor: autori

Broj mikro, malih i srednjih preduzeća, kao i preduzetnika bi u 2016. godini trebalo da bude oko 339967, dok se projekcija kreće do 2025. godine i broja 379182. (Tabela 1.).

Grafikon 9. Vremenska serija i linija linearnog trenda kretanja broja zaposlenih u MSPP/MSP
Izvor: autori

R^2 - jačina zavisnosti od vremena je koeficijent determinacije koji, što je bliži (1) jedinici, veza je jača.

$$Y = bx + a$$

$a = 807598$ Odsečak na Y osi je očekivana vrednost na osnovu podataka da bi broj zaposlenih u MSPP/MSP približno trebalo da bude oko 807598.

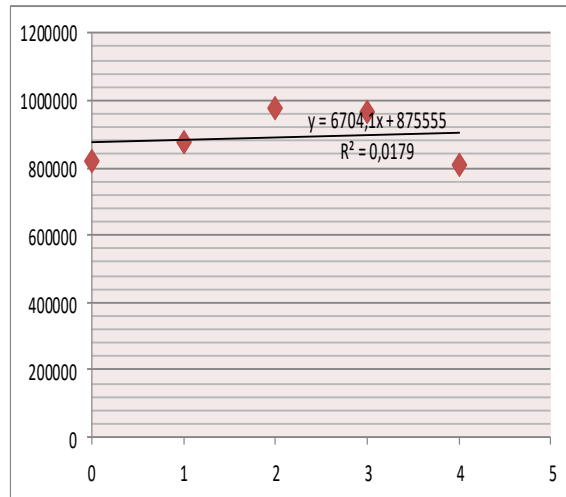
$b = 12442$ Nagib krive je pozitivan i govori nam u prilog povećanja broja zaposlenih u MSPP/MSP i to u proseku za 12442 na godišnjem nivou. (Grafikon 9.)

Tabela 2. Projekcija kretanja broja zaposlenih u MSPP/MSP do 2025.

Godine	Broj zaposlenih MSPP/MSP
2016	882250
2017	894692
2018	907134
2019	919576
2020	932018
2021	944460
2022	956902
2023	969344
2024	981786
2025	994228

Izvor: autori

Broj zaposlenih u mikro, malim i srednjim preduzećima, kao i preduzetničkim radnjama bi trebalo da u 2025. godini iznosi 994228. (Tabela 2.)

Grafikon 10. Vremenska serija i linija linearnog trenda kretanja Bruto društvene vrednosti u MSPP/MSP
Izvor: autori

R^2 - jačina zavisnosti od vremena je koeficijent determinacije koji, što je bliži (1) jedinici, veza je jača.

$$Y = bx + a$$

$a = 875555$ Odsečak na Y osi je očekivana vrednost na osnovu podataka da je BDV MSPP/MSP trebalo da bude približno oko 875555.

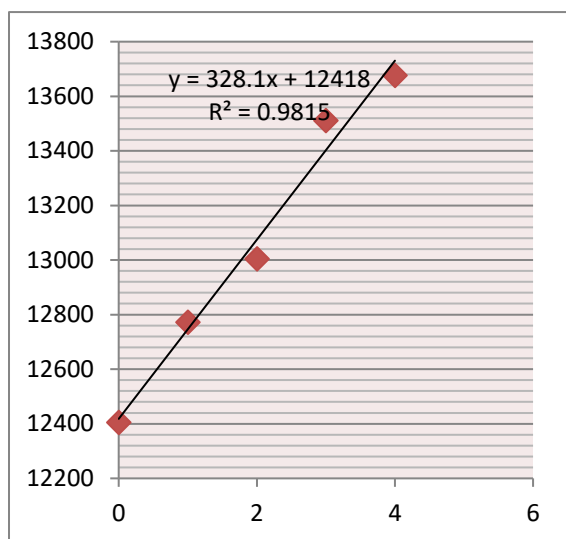
$b = 6704,1$ Nagib krive je pozitivan i govori nam u prilog povećanja BDV MSPP/MSP i to u proseku za 6704,1 na godišnjem nivou. (Grafikon 10.)

Tabela 3. Projekcija kretanja BDV MSPP/MSP do 2025.

Godine	BDV MSPP/MSP
2016	915779
2017	922483
2018	929187
2019	935891
2020	942596
2021	949300
2022	956003
2023	962708
2024	969412
2025	976116

Izvor: autori

Projekcija kretanja bruto društvene vrednosti u sektoru MSPP/MSP bi u 2025. godini bila oko 976116. (Tabela 3.)

Grafikon 11. Vremenska serija i linija linearnog trenda kretanja broja izvoznika u MSPP/MSP
Izvor: autori

R^2 jačina zavisnosti od vremena je koeficijent determinacije koji, što je bliži jedinici (1), veza je jača.

$$Y = bx + a$$

$a = 12418$ Odsečak na Y osi je očekivana vrednost na osnovu podataka da je broj izvoznika MSPP/MSP trebalo da bude približno oko 12418.

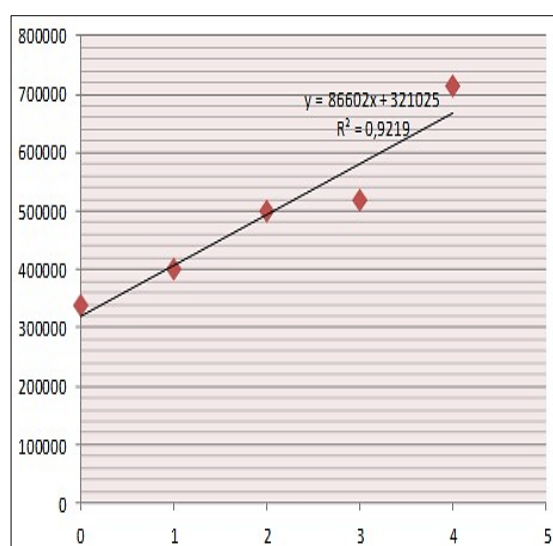
$b = 328,1$ Nagib krive je pozitivan i govori nam u prilog povećanja broja izvoznika MSPP/MSP i to u proseku za 328,1 na godišnjem nivou. (Grafikon 11.).

Tabela 4. Projekcija kretanja broja izvoznika MSPP/MSP do 2025.

Godine	Broj izvoznika MSPP/MSP
2016	14386
2017	14714
2018	15042
2019	15370
2020	15699
2021	16027
2022	16355
2023	16683
2024	17011
2025	17339

Izvor: autori

Broj izvoznika bi se povećao do 2025. godine na 17339. To nam govori u prilog problemu da je više zastupljen uslužni od proizvodnog sektora. (Tabela 4.).

Grafikon 12. Vremenska serija i linija linearnog trenda kretanja izvoza robe MSPP/MSP
Izvor: autori

R^2 - jačina zavisnosti od vremena je koeficijent determinacije, koji što je bliži (1) jedinici, veza je jača.

$$Y = bx + a$$

$a = 321025$ Odsečak na Y osi je očekivana vrednost na osnovu podataka da je izvoz robe MSPP/MSP trebalo da bude približno oko 321025 mil. RSD.

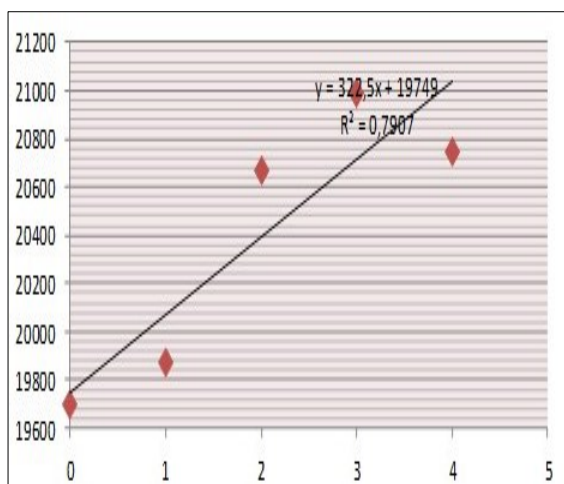
$b = 86602$ Nagib krive je pozitivan i govori nam u prilog povećanja povećanja izvoza robe MSPP/MSP i to u proseku za 86602 mil. RSD na godišnjem nivou. (Grafikon 12.).

Tabela 5. Projekcija kretanja izvoza robe MSPP/MSP do 2025.

Godine	Izvoz robe MSPP/MSP
2016	840637
2017	927239
2018	1013841
2019	1100443
2020	1187045
2021	1273647
2022	1360249
2023	1446851
2024	1533453
2025	1620055

Izvor: autori

Izvoz robe u sektoru MSPP/MSP bi se od 840637 povećao na 1620055 u 2025. godini. (Tabela 5.).

Grafikon 13. Vremenska serija i linija linearnog trenda kretanja broja uvoznika MSPP/MSP
Izvor: autori

R^2 - jačina zavisnosti od vremena je koeficijent determinacije koji, što je bliži (1) jedinici, veza je jača.

$$Y = bx + a$$

$a = 19749$ Odsečak na Y osi je očekivana vrednost na osnovu podataka da je broj uvoznika MSPP/MSP trebalo da bude približno oko 19749.

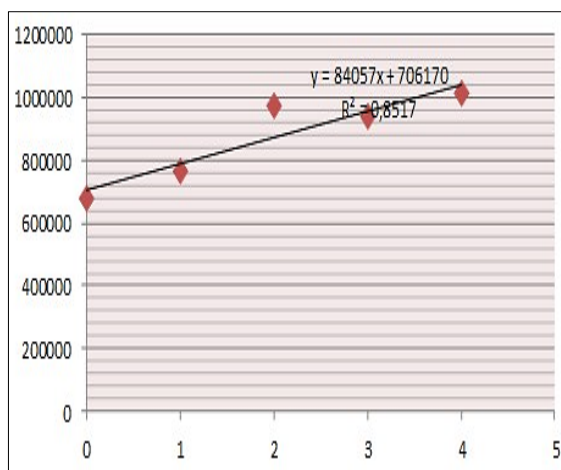
$b = 322,5$ Nagib krive je pozitivan i govori nam u prilog povećanja povećanja broja uvoznika MSPP/MSP i to u proseku za 322,5 na godišnjem nivou. (Grafikon 13.).

Tabela 6. Projekcija kretanja broja uvoznika MSPP/MSP do 2025.

Godine	Broj uvoznika MSPP/MSP
2016	21684
2017	22006
2018	22329
2019	22651
2020	22974
2021	23296
2022	23619
2023	23941
2024	24264
2025	24586

Izvor: autori

Broj uvoznika bi porastao na 24586 u 2025. godini, što ukazuje na činjenicu da je potrebno sagledati „šta je to što je moguće proizvoditi u našoj zemlji, a ne uvoziti“. (Tabela 6.).

Grafikon 14. Vremenska serija i linija linearnog trenda kretanja uvoza robe MSPP/MSP
Izvor: autori

R^2 - jačina zavisnosti od vremena je koeficijent determinacije koji, što je bliži (1) jedinici, veza je jača.

$$Y = bx + a$$

$a = 706170$ Odsečak na Y osi je očekivana vrednost na osnovu podataka da je uvoz robe MSPP/MSP trebalo da bude približno oko 706170 mil. RSD.

$b = 84057$ Nagib krive je pozitivan i govori nam u prilog povećanja uvoza robe MSPP/MSP i to u proseku za 84057 mil. RSD na godišnjem nivou. (Grafikon 14.).

Tabela 7. Projekcija kretanja uvoza robe MSPP/MSP do 2025.

Godine	Uvoz robe MSPP/MSP
2016	1210512
2017	1294569
2018	1378626
2019	1462683
2020	1546740
2021	1630797
2022	1714854
2023	1798911
2024	1882968
2025	1967025

Izvor: autori

Uvoz robe bi se takođe povećao na 19967025 u 2025. godini. (Tabela 7.).

4. Zaključak

Analiza makroekonomskih pokazatelja u sektoru MSPP pokazuje trend rasta, što govori u prilog činjenici da se ekonomija zemlje postepeno oporavlja (možda ne brzo), ali je oporavak vidljiv po svim analiziranim parametrima. Nesporna je i činjenica da se preduzima niz mera i akcija u cilju jačanja preduzetništva, razvoja malih i srednjih preduzeća u Srbiji. Potrebno je olakšati početak obavljanja delatnosti, pojednostaviti administrativnu proceduru, dati finansijsku podršku, napraviti konkurentan poreski sistem, unaprediti razvoj neformalnog obrazovanja, uvesti preduzetništvo u obrazovanje od osnovnih škola, promovisati preduzetnički duh, unaprediti socijalno preduzetništvo, stvoriti lepezu finansijskih izvora i jednostavan način apliciranja za iste.

Istraživanje sprovedeno u radu je pokazalo rast, kako broja MSPP, tako i broja zaposlenih, BDV, a sve to bi za krajnji cilj imalo povećanje životnog standarda stanovništva, rast inovacija, rast i razvoj srpske ekonomije. Međutim, sa sigurnošću se može tvrditi da bi predviđeni rast makroekonomskih pokazatelja mogao biti i viši, ukoliko bi država na svim poljima već u 2016. godini preduzela sve pobrojane mere i sprovela ih u praksi. To bi za krajnji cilj imalo poboljšanje životnog standarda stanovništva (koji bi zaista bio vidan), već za najkasnije dve godine.

Na kretanje makroekonomskih pokazatelja u našoj zemlji će dosta uticaja imati ekonomsko okruženje, brzina i kvalitet sprovođenja reformi u oblasti MSPP, ali ako se postigne makroekonomska i fiskalna stabilnost, unapredi saradnja državnih organa, učine dostupnim finansijska sredstva, to će za krajnji rezultat imati osnivanje novih MSPP, modernizaciju proizvodnih kapaciteta, viši kvalitet proizvoda/usluga, odnosno rast proizvodnje, izvoza, uposlenosti itd.

Bibliografija

1. Bošković, G., Kostadinović, I., (2011) „Klasteri malih i srednjih preduzeća – ključ ekonomskog razvoja“, Škola biznisa, broj 4. 2011.
2. Gajić, A., Stevanović, M., (2013) „Značaj poslovnih anđela u razvoju preduzetništva, malih i srednjih preduzeća u Srbiji“, 7 th International multidisciplinary scientific conference EUROBRAND, TQM Centa, Zrenjanin
3. Novaković, V., Samardžić, D., (2000), „Mali biznis i preduzetništvo“, DP, Beograd
4. Ravić, N., Gavrić, G., (2015), „Uloga i značaj inovacija za razvoj malih i srednjih preduzeća u Republici Srbiji“, Ekonomija teorija i praksa, Godina VIII, broj 4. 2015. Beograd
5. Republički zavod za statistiku RS (2016) „Preduzeća po veličini i preduzetnici u Republici Srbiji, 2010.-2014.“ Beograd
6. „Strategija za podršku razvoja malih i srednjih preduzeća, preduzetništva i konkurentnosti za period od 2015. do 2020. godine“, 26. mart 2015. Beograd
7. WIPO (2008) „Recommendations for strengthening the role of small and medium-sized innovation enterprises in countries of the commonwealth of independent states“ Prepared by the Division for Certain Countries in Europe and Asia
8. www.razvoj-karijere.com - pristup 22.08.2016.

Istorija rada:

Rad primljen: 03.09.2016.

Prva revizija: 13.10.2016.

Druga revizija: 27.10.2016.

Prihvaćen: 27.10.2016.